

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Кафедра економічної теорії

Міждисциплінарна курсова робота

3

економічної теорії

на тему:

«Інфляція та проблеми державного регулювання цін»

Студентки 2 курсу ФБС-21 групи

Дубінчук А.В.

Науковий керівник:

Сліпченко Т.О.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ECTS _____

Тернопіль – 2017 р.

ПЛАН

Вступ

Розділ 1

1. Сутність, форми, методи та завдання державного регулювання цін.

Розділ 2

2. Аналіз проблем державного регулювання цін та антиінфляційної політики в Україні.

Розділ 3

3. Напрямки підвищення ефективності антиінфляційної політики в Україні.

Висновки

Список використаної літератури

Зміст

Вступ.....	4
Розділ 1 Сутність, форми, методи та завдання державного регулювання цін.....	5
Розділ 2 Аналіз проблем державного регулювання цін та антиінфляційної політики в Україні.	9
Розділ 3. Напрямки підвищення ефективності антиінфляційної політики в Україні.	14
Висновки	17
Список використаної літератури	19
Додатки.....	20

Вступ

Головною метою роботи є визначення причин та наслідків інфляції, водночас, знайти відповідні методи щодо її регулювання і стримування задля економічної стабільності цін.

Об'єктом моєї роботи є інфляція та ціна, предметом – методи, завдання державного регулювання цін та проблеми антиінфляційної політики в Україні.

В роботі розглянемо основні шляхи підвищення ефективності антиінфляційної політики в Україні; наведемо методи вирішення різноманітних питань, що стосується нестабільності державних цін в нашій країні.

Інфляція для нас, це не є щось нове, оскільки вона була розглянута ще у давні часи. Її актуальність не зникла і до сьогодні. На даний час вона являє собою одну з найважливіших проблем в економіці нашої держави, яка негативно впливає на наше з вами життя. Як нам відомо інфляція - це надмірне підвищення ціни в економіці, в результаті чого гроші втрачають свою вартість, тобто знецінюються. За нею ми спостерігаємо по телебаченню; чуємо у тролейбусах, автобусах, на вулиці, і звичайно, читаємо в газетах та журналах.

Тепер інфляція набула масштабного характеру. Для теперішньої інфляції характерна низка відмінностей: сучасна інфляція залежить від грошових факторів так і не грошових, якщо ж раніше вона стосувалася окремих районів нашої території, тобто мала локальний характер, то на даний час вона досягла повсюдного.

Саме тому, на мою думку ця тема є настільки популярною в наш час. Я зупинилася на ній як на предметі свого дослідження і хотіла б усвідомити що це за явище і настільки воно небезпечне для економіки, і якщо так, то чому, і як з ним бореться держава.

Розділ 1 Сутність, форми, методи та завдання державного регулювання цін.

Ціна - один з елементів ринку, що здійснює його регуляцію, тобто виконує цю функцію за умови вільного утворення ціни, коли вона формується під впливом ринкових чинників. Вона не завжди виступає механізмом контролю економіки, що спричиняє потребу в здійсненні державного регулювання цін.

Державне регулювання цін – це політика яка здійснює державний вплив на ціни, задля того, щоб стабілізувати розвиток економіки в країні.

Держава здійснює контроль над процес утворення цін в таких формах: обмеження рівня цін; уведення податкових платежів. Що призводить до вилучення доходів у виробників та споживачів; державна підтримка цін через дотації.

Цей вплив здійснюється за допомогою різноманітних методів державного регулювання цін. Їх поділяють на 2 групи: прямі й непрямі.

Пряме регулювання здійснюється на процесі створення самого ринку, коли він ще не в змозі самостійно регулювати, інший випадок – криза. До прямих методів відносять: процес затвердження цін на товари й послуги, обчислення граничних коефіцієнтів та їх підвищення, укладання договорів про ціни між державою та підприємствами тощо.

Непрямі методи здійснюють функціонування на стадії вже сформованого ринку і за стабільного розвитку економіки. За допомогою цих методів держава контролює поведінку об'єктів, які беруть участь у процесі встановлення цін, але не способів визначення цін та їхнього рівня.

Непряме регулювання досягається здебільшого за допомогою зміни рівня та ставок товарних податків, пільгового оподаткування та кредитування, ставок державного ввізного мита, граничних нормативів рентабельності тощо.[4]

Методи за допомогою яких, держава здійснює регулювання процесів ціноутворення, поділяють: економічні, адміністративно-командні.

До економічних методів відносять:

— забезпечення ринку товарами власного споживання. Якщо на ринку відбувається зникнення товарів це призводить до дефіциту, це спричиняє підвищення цін. Держава починає забезпечувати ринок широким аспектом товарів, що призводить до зниження цін на дані товари;

— надання податкових пільг. Держава встановлює різні пільги для виробників товарів. Цією дією вона хоче збільшити обсяг реалізації товарів. Бувають випадки коли виробники категорично відмовляються від сплати будь-якого податку.

— видача кредитів підприємствам;
здійснення технічного переозброєння та реконструкції підприємств, скорочення масштабів нового будівництва.

— реконструкція технічних обладнань та дієвих підприємств, скорочення масштабів нового будівництва.

— встановлення угод між виробниками, в результаті яких вони зобов'язується купити продукцію за тією ціною, часом, терміном, за який домовлялися у договорі за умови дотримання ним правил і технологічних вимог виробництва.

До адміністративних методів відносять:

- встановлення державою цін однозначного рівня, тобто коли продавець не має жодних можливостей збільшувати ціну;

- ціни на які здійснює свій вплив держава, які формуються під впливом попиту та пропозиції;

- встановлення допомоги бюджету виробникам окремих видів товарів, яка надається у випадку перевищення видатків над доходами.

Функціонування кожного із методів залежить від економічної ситуації в країні та вибраних нею напрямків регулювання. (Додаток А)

Аналіз форм державного регулювання цін потребує чіткого визначення категорій ціноутворення.

Форма — це взаємодії елементів і процесів явища між собою, та із зовнішніми умовами.[10]

Основними формами державної політики цін є:

- співвідношення та взаємозв'язок між внутрішніми цінами зі світовими;
- протидія необґрунтованому руху підвищення цін;
- встановлення граничного рівня цін, державних преїскурантних цін;
- фіксування цін, які встановлюються суб'єктами господарювання, що призводить до обмеження конкуренції або порушення прав споживача.
- фіксування монопольних цін ; призводить до обмеження конкуренції або порушення прав споживача.
- державний контроль підвищення вільних цін;
- рекомендації з використання єдиної номенклатури витрат виробництва і обігу ;
- створення сільськогосподарських підприємств та постачальників (які продають товари за ціною нижче граничних цін) - податкові пільги; для виробників (оптових роздрібних організацій) - граничні рівні рентабельності.
- встановлення граничних надбавок чи коефіцієнтів до фіксованих цін преїскурантів;
- встановлення заборони на встановлення горизонтального та вертикального фіксування цін, на цінову дискримінацію, на продаж товарів і послуг по штучному заниженні цін, на недобросовісну цінову рекламу.

До завдання державного регулювання цін входить :

- забезпечувати економічну безпеку країни;
- здійснювати захист кожного з виробників, які виготовляють свою продукцію;
- здійснювати захист від необґрунтованого зростання цін на товари першої необхідності, тієї частини населення, яка найбільше його потребує;
- створення відповідних умов для здійснення нормальної конкуренції;

потрібно щоб держава здійснювала вплив на діяльність підприємств одного власника;

— обмежити інфляційне зростання ціни у результаті-дефіциту, різкого зростання цін на ресурси, які необхідні на виробництво товарів і послуг.[7]

Розділ 2 Аналіз проблем державного регулювання цін та антиінфляційної політики в Україні.

Державне регулювання цін здійснюють у країнах з розвиненою ринковою економікою. Всі ці процеси здійснюються у межах законодавства, яке регулює випадки втручання у процес ціноутворення, а також його форми, методи.

Закони про ціни й ціноутворення довгий час діють в Австрії, Іспанії, Швеції, Швейцарії, Данії, та ін. країнах. У постсоціалістичних країнах регулювання цін є складовою антиінфляційного регулювання економіки.

Нині державне регулювання цін у цих країнах здійснюють впливом на процес формування цін і реалізується, як правило, економічними методами за допомогою фінансової, бюджетної, податкової, кредитної, валютної політики. Бувають випадки, коли держава здійснює пряму ревізію за цінами.

Частка регульованих цін в різних регіонах коливається від 5 до 20%. Серед методів прямого регулювання цін, які безпосередньо обмежують рівень цін або прибутку, – "заморожують" ціни; встановлення твердо фіксованої ціни; максимальних і мінімальних цін або їх верхня і нижня межа; норм прибутку; ціни на базовий вид продукції чи послуг; регулювання на основі операційних витрат і що стимулює регулювання.[9]

Проблемами ціноутворення на лікарські засоби та вироби медичного призначення довгий час не втрачає своєї актуальності. Відповідно до ст. 8 Закону «Про ціни й ціноутворення» державне регулювання цін і тарифів здійснюється шляхом встановлення державних фіксованих цін (тарифів) та граничних рівнів цін (тарифів) або граничних відхилень від державних фіксованих цін. Перелік засобів державного регулювання цін не є вичерпним.[9]

Аналіз взаємодії ціни та конкурентної спроможності продукції базується на тому, що ціна потребує поглибленого вивчення: скільки потрібно заплатити споживачеві за ту чи іншу продукцію, залежно від її якості. Цю особливість слід проводити до характеристик продукції на підприємстві.

Державне регулювання здійснюють на лікарські засоби. Їхньою проблемою є виділення предмету, тобто перелік тих лікарських засобів за якими здійснюється це регулювання. Існують такі випадки, коли ціни на ліки, котрі віднесені до життєво необхідних медикаментів не регулюються. Утворюється проблема уніфікації. Інша проблема у регулюванні, це є впровадження стабільних цін на ці медикаменти, без надбавок.

Державне регулювання здійснювалося також на соціальні продукти, яке минулого року було анульоване. Ця подія повинна була стабілізувати ціни на продукцію і зупинити рух інфляції.

Інфляція це складне явище, яке пояснюється знеціненням грошей, що призводить до зменшення їх купівельної спроможності до товарів, золота або ж іноземної валюти. Знецінення пояснюється тим, що в обігу знаходиться надмірна сума банкнот, що призводить до їх зростання.

Якщо спостерігати за тією ситуацією, яка відбувалася у 70-80-х років, і порівнювати її з сучасними, що протікають в Україні, де спостерігається паралельне зростання цін та рівень безробіття.

Висновки цієї теорії ми ставимо під сумнів. Назріла об'єктивна причина для перегляду теорії, і кейнсіанці пояснили ці процеси, серією шоків пропозиції, або цінових шоків, за допомогою кривої Філіпса зсунувши її вправо вгору.[3]

Кейнсіанська теорія інфляції, пояснювалася тим, що була викликана надлишковим попитом. Представники цієї теорії (Дж. М. Кейнс і Б. Хансен) здійснювали аналіз доходів та видатків господарських суб'єктів та досліджували їхній вплив на збільшення попиту.

Вони вважають, що збільшення попиту з боку держави й підприємців приводить до зростання виробництва і зайнятості. Водночас збільшення попиту населення, оскільки він (попит) має непродуктивний характер, призводить до інфляції. У даній концепції активну роль відіграє, за словами Кейнса, «ефективний», або грошовий, попит, який нібито і створює грошову масу.

Кейнсіанська позиція бере за основу криву Філіпса (жорстка залежність між інфляцією і безробіттям). [6]

Основною формою боротьби з інфляцією є антиінфляційна політика. Інфляція властива всім країнам, зокрема: розвиненим країнам, тим, що розвиваються та країнам з перехідною економікою.

Трактують два підходи до виникнення інфляційного процесу : економічні, що здебільшого мають природній характер, тобто це всі процеси викликані внаслідок діяльності природи(стихійними лихами, епідеміями та інші.) та неекономічні, властивий політичний характер(зумовлені війнами).

Якщо ж проаналізувати ці дві теорії, можна виділити основні причини виникнення інфляції, які притаманні для більшості країн світу. В першу чергу це відсутність співвідношення між доходами й витратами, що призводить до збільшення грошової маси, в результаті чого - інфляція. Відповідно, на це впливають закриті ринки та відсутність конкуренції, та інші неекономічні чинники: політична нестабільність, революції та інші.)

На сьогоднішній час, наша країна має великий відсоток інфляції, що викликає у людей хвилювання про наступні дні.

Сучасна інфляція пов'язана не тільки зі зниженням купівельної спроможності грошей, але в результаті росту цін. Для кожного громадянина країни, важлива зміна інфляції. Не існує жодної країни, яка не зазнавала втрат, в наслідок інфляції. Особливо негативно цей процес відбувався на соціально-економічному житті в Україні, що призводить до порушення процесу суспільного відтворення. Вона спричиняє зростання цін, позбавлення підприємців стимулу, зниження рівня життя населення, загострення економічних і соціальних суперечностей.

«Батьком інфляції» вважають шотландця Дж. Ло, який здійснював контроль фінансів у Франції. Він стверджував, що реальне багатство не в самих грошах, а з дійсними товарами. Вважав, що велика кількість грошей дає можливість відкрити нові підприємства, як найкращого використання

підприємницького дару, робочої сили та інших факторів, що сприяють економічному процвітанню. [1]

Нинішній інфляції характерний ряд таких особливостей: якщо вона раніше була поширена на певній ділянці, тобто мала періодичний характер, то на даний час поширена на всіх ділянках, тобто має всеосяжний характер.

Зростання інфляції не завжди пов'язане з високою зайнятістю чи великим обсягом національного виробництва, та навпаки зниження інфляції збігається з часом виробництва і зростання безробіття.

За таблицею 1 (Додаток Б), видно, що в 2007 році інфляційні процеси були незначними. Ситуація почала погіршуватися у 2008 році, це і було початком кризових процесів у економіці України.

За даними 2007 року річний показник інфляції становив 16,6%, а в 2008 р. зріс на 5,7% і становив 22,3%. На початку 2009 р. ситуація починає стабілізуватися, а індекс споживчих цін дорівнював 112,3%, відповідно зменшився на 10% у порівнянні з попередніми показниками. У 2014 р. ситуація знову погіршилася, показник інфляції збільшився на 24,9% у порівнянні з 2013 р.

Україна двічі зустрічалася з кризовим шоком. Кожен із яких мав свої особливості, які були викликані певними чинниками. Спільним у розгортанні цих процесів в Україні в 2008-2009 рр. і 2013-2015 рр. вказує на те, що наслідки та результати були спільними для двох процесів.

До причин зростання цін призвело:

- досить швидка девальвація гривні;
- різке підвищення тарифів за комунальні платежі, але низький рівень життя населення став ваговим чинником прискореної інфляції.

На протязі 2014 року відбулися такі хвилі інфляції:

- 1) березень-травень(зумовлена підняттям курсу гривні)
- 2) влітку(внаслідок стрімкого підвищення комунальних тарифів).

На сьогоднішній час можливість наших керівників у державі впоратися з інфляцією залишається і надалі низькою. Єдиним фактором, котрий стримує це

процес є низька купівельна спроможність нашого населення, незадовільний забезпечений фінансами стан підприємств які зазнають втрат від погіршення ситуації на ринках. В такому випадку Україна повинна найефективніше використати антикризові заходи належним чином, щоб не допустити тих явищ які відбувалися у період 2010-2012 рр.

У 2016 році у лютому ціни зросли на 41% за рік. Це було обумовлено збільшенням імпорту сировини, а також підвищенням гривні на товарних ринках. Все це призвело до промислової інфляції.

Сучасна економічна наука розрізняє два типи інфляції:

- інфляція попиту;
- інфляція пропозиції; [2, с. 404]

В результаті інфляції попиту домашні господарства витрачають швидше свої кошти, а ніж виробляються, що надходять до ринку товарів та послуг. В результаті чого виникає дефіцит товарів і послуг. За умови ринкової економіки інфляція попиту відбувається внаслідок війн, природних катаклізмів, революцій.

Розділ 3. Напрямки підвищення ефективності антиінфляційної політики в Україні.

Інфляція є одним із показників стану економіки в будь-якій країні. Фактично, це барометр соціального та економічного розвитку.

Негативний вплив на інфляцію здійснює: сповільнений рух науки та застарілі технології; відсутній стимул, щодо продуктивної діяльності; недостатній розвиток фінансової системи; розвиток тіньового сектора економіки та інші речі.

Для боротьби з інфляцією у міжнародній практиці можна виділити такі основні напрями антиінфляційної політики: дефляційна політика (регулювання попиту); політика доходів (регулювання витрат); адаптаційна політика. [8, с. 44].

Дефляційна політика зосереджена на регулювання попиту, за допомогою фінансових, кредитних та грошових механізмів. Цю політику проводять, зазвичай тоді, коли найпоширенішим чинником інфляції є надмірна кількість грошей в обігу. На початковому етапі цього процесу здійснюється скорочення витрат державного боргу, що у свою чергу зменшується з надходженням коштів в обіг. Скорочуються в першу чергу субсидії, які виплачуються підприємствам, виділення на соціальні потреби, на потреби військово-промислового комплексу. Якщо в обіг надійшло значно більше коштів, то вони вилучаються, це здійснюється податковим тиском на доходи. Не зважаючи на те. Що ці кошти були мобілізованими в державний бюджет, їх можна знову буде використати для подальшого процесу в обігу, у вигляді державних коштів. Щоб цього уникнути слід зменшити бюджетні витрати, зокрема невиробничого призначення.

Отож, виконуючи усі етапи послідовно, можна, отримати бажаний ефект. Її реалізація пов'язана із деякими труднощами. Оскільки вона здійснює соціальне напруження з боку населення, призводить до зменшення кількості робочих місць та провокує економічну кризу. Наступним напрямом антиінфляційної політики - політика доходів, яка здійснює державне

регулювання цін та доходів. Вона здійснює контроль у виплаті заробітної плати та формування цін. Ще одним методом антиінфляційної політики є – адаптаційна політика, яка здійснює звітність доходів.

Світовий досвід доводить необхідність обґрунтування антиінфляційних процесів, що призводить до економічного зростання. Це обґрунтування вимагає здійснення додаткових заходів для обмеження інфляції.

Діями антиінфляційної політики є :

- здійснення постійного контролю за цінами та заробітною платою задля їх стабільності;
- держава зобов'язана спостерігати за збутом та реалізацією товарів, тому цей процес впливає на попит та пропозицію, який висвітлюється на світовому ринку;
- звітність доходів.

Антиінфляційна політика включає ряд дій, щодо підвищення національного економічного розвитку:

- зменшити кількість підприємств, що належать виключно лише одній особі(монополія)
- розвиток суперництва між суб'єктами ринкової економіки, це дозволяє стабілізувати пропозицію на ринку, створює кращі умови виробництва;
- проведення змін у структурі економічної системи, зокрема у відносинах економічної власності та господарського механізму.
- здійснювати випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів, послуг.
- запроваджувати політику заходів, щодо захисту виробників від іноземних конкурентів.

Важливий вплив на інфляцію повинен здійснювати Центральний банк, діяльність якого пов'язана з активним продажем цінних паперів на ринку, що являється необхідною умовою зменшення процесів інфляції та реформування ринку. Це в свою чергу призведе до підвищення заробітної плати, пенсій, стипендії. На жаль, на даний час, ринок в Україні є малоефективним.

Отже, антиінфляційна політика залежить від багатьох економічних процесів, та їх реалізації. Найбільшої ефективності вона може досягнути, виконуючи ті, вище розглянуті, шляхи боротьби з інфляцією.

Значного досвіду у боротьбі з інфляцією на території України не прослідковується. Не зважаючи на те, що наша країна, має серйозні проблеми, вона змогла подолати найбільш важливі, негативні соціально-економічні наслідки, та тимчасово призупинити на деякий час інфляцію.

Висновки

Державне регулювання – це спрямована діяльність на підтримку і встановлення певного рівня цін. Впровадження державного регулювання цін, держава намагається здійснювати такими заходами: законодавчими, адміністративними, фінансовими, тобто здійснювати вплив на ціни таким чином, щоб сприяти стабільному розвитку економічної системи держави. Регулювання цін - це не одноразовий акт, котрий впливає на рівень, їх динаміку та співвідношення.

Державний вплив на ціни здійснюється не лише системою ціноутворення, але й шляхом здійснення регулювання податкових та процентних ставок, розміром орендної плати та зменшенням індивідуальних витрат підприємства.

Інфляція - це найбільше, нестабільне явище макроекономіки. Інфляційні процеси є нестабільними, але зважаючи на ті створені умови, вони мають великий потенціал до їх розвитку. Тому актуальність цього процесу не зникла і до сьогодні. Інфляційні процеси в Україні є нестабільними, хоча б до створених умов, вони мають великий потенціал до їх розвитку. Це питання і до сьогодні не є до кінця дослідженим в сучасній економіці України.

До основних методів боротьби з інфляцією відносять антиінфляційну політику. Мета полягає у здійсненні контролю над інфляцією, що призведе до стабільності цих темпів. Все це досягається через здійснення валютних регулювань, які вирішують конкурентну спроможність товарів. В даний час в Україні, для здійснення врівноваженої антиінфляційної політики потрібно здійснювати прогнозування інфляційних процесів, і залучати іноземні валюти в обіг щодо ведення інвестиційного процесу. Для цього потрібно розробляти правила, методи, які могли у грошовій сфері призвести до відповідних змін у грошовій сфері.

На процес здійснення антиінфляційних заходів, повинен впливати Центральний банк, який зобов'язаний здійснювати реалізацію своїх цінних паперів на ринку. Активний продаж цих паперів та посилення роботи банку, водночас «реконструкція» ринку, все це стане однією необхідною умовою

вдосконалення системи антиінфляційних процесів держави та розвитку економіки в цілому.

Список використаної літератури

1. Анікін А.В. Юність науки. Життя та ідеї мислителів-економістів до Маркса / А.В. Анікін. – М. : Полит.здат, 1971. – 194 с
2. Базилевич В.Д. Макроекономіка : [підручник] / В.Д. Базилевич. – К. : Знання, 2007. – С. 703
3. Державний комітет статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua
4. «Державне регулювання економіки.» ,Чистов С. М. та інш. — КНЕУ, 2000
5. Дешко Л. М. Державне регулювання цін на лікарські засоби в Україні: історико-правовий аналіз // Медичне право України: проблеми становлення та розвитку: Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції «Медичне право України: проблеми становлення і розвитку» (19–20 квітня 2007 р., м. Львів) / Упор. к. юр. н. Сенюта І. Я., Терешко Х. Я. — Львів: ЛОБФ «Медицина і право», 2007. — С. 120 – 126.)
6. Кейнс Дж.М. Загальна теорія зайнятості, відсотка і грошей / Дж.М. Кейнс ; пер. з англ. за ред. К.П. Куракова. – М. : Геліос АРВ, 1999. – 351 с.
7. Колектив авторів, навчальний підручник «Основи бізнесу». 2010.
8. Посібник ДКС України з ІСЦ [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
9. Система регуляторів ринкової економіки України. К., 1999; Шкварчук Л. О. Ціни і ціноутворення: Навч. посіб. К, 2003;
10. Шкварчук Л.О.(Навч. посіб.; 3-тє видання). Ціни і ціноутворення: Навчальний посібник 3-тє видання виправл.-К.: Кондор, 2005-214с.
11. Шатраков Т.І, (Навчальний посібник: економіка і суспільство, 3-тє видання) 2016р.